

De același autor (ultima ediție): *Acuzatul 1988* (Editura Areopag, 2020), *Avva Ioan de la Colciu – Viața. Minunile. Acatistul* (Editura Areopag, 2020), *Patericul mirenilor. Pilde pentru secolul XXI* (Editura Areopag, 2019), *Patericul pe înțelesul copiilor* (Editura Areopag, 2019), *Cartea nunții* (Editura Areopag, 2019), *Prietenul nostru, Sfântul Vasile de la Ostrog – Izbăvitorul de frică* (Editura Areopag, 2019), *Cel mai scump cadou de Crăciun* (Editura Offline Times, 2019), *Despre înfruntarea bolii* (Editura Areopag, 2018), *Despre înfruntarea necazurilor* (Editura Areopag, 2018), *Despre avort. Motive, traume, consecințe* (Editura Areopag, 2018), *Vlahiia – Puterea iubirii* (Editura Areopag, 2017), *Cum să ne creștem copiii* (Editura Areopag, 2017), *Doctorul de povești* (Editura Areopag, 2016), *Mâncăți sănătos – Sfaturile elefantului Sunny și ale prietenilor săi* (Editura Offline Times, 2015), *Povești religioase – Povestea icoanei mele* (Editura Areopag, 2014), *Doctorul animalelor* (Editura Areopag, 2014), *Capra, iezii și lupul buclucaș* (Editura Areopag, 2013), *Jurnalul convertirii* (Editura Areopag, 2013), *Palatul poveștilor* (Editura Areopag, 2012), *Duhovnicul. Rugăciunea. Postul* (Editura Meditații, 2011), *Drumul cuvintelor* (Editura Egumenița, 2009), *Zorii apocalipsei* (Editura Egumenița, 2008), *Fetele apostaziei – Dărâmarea idolilor* (Editura Agnos, 2008), *Underground – Rebelii generației NU* (Editura Agnos, 2007), *Tinerii și sexualitatea – Repere pentru mileniul III* (Editura Egumenița, 2007), *Despre reîncarnare și invazia extraterestră* (Editura Egumenița, 2006), *Despre horoscop, cutremure și ghicirea viitorului* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii și sexualitatea – Între iubire și păcat* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii și sexualitatea – Întrebări și răspunsuri* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii și sexualitatea – Păcate noi, păcate vechi* (Editura Egumenița, 2005), *Despre înaintemergătorii Antihristului* (Editura Cartea Ortodoxă, 2004), *Mângâiere pentru bolnavi* (Editura Egumenița, 2004).

Contact: danionvasile@yahoo.com

www.danionvasile.ro

© Pentru ediția de față, Editura Areopag
 I.S.B.N. 978-606-9678-05-3

Danion Vasile

Despre divorț

Editura Areopag
 București, 2020

seară pe rețele de socializare, fără să își dea seama că acest obicei dăunează unității cuplului, după luni sau ani de zile vor regreta. Nu doar copiilor le este greu să înțeleagă cum telefoanele mobile îi aruncă într-o dependență care pentru creier este asemănătoare cu dependența de alcool sau droguri. De foarte multe ori, adulții înșiși cad în dependențe similare fără să își dea seama...)

Evident, dacă această carte ar fi fost scrisă de un om divorțat, perspectiva ar fi fost alta. Eu sunt căsătorit și îmi doresc să rămân alături de soția mea până la sfârșitul vieții. Nu îmi este rușine să afirm că sunt un familist convins. Totuși, poate că unele lucruri privitoare la divorț le-am înțeles insuficient sau chiar greșit. Această carte nu este un manual anti-divorț. Este o carte în care prezint lucrurile care mi s-au părut importante în legătură cu acest subiect. Poate că, peste câțiva ani, îmi voi da seama că am omis să tratez lucruri importante sau că am prezentat greșit unele lucruri. Îmi recunosc încă de acum lipsa de infailibilitate (și chiar mă bucur că nu pot să am astfel de pretenții absurde).

Dar, mai importantă decât perspectiva unui autor, fie el căsătorit sau divorțat, este perspectiva pe care ar trebui să o aibă cititorii atunci când vor să cunoască lucrurile în adevăr. Pentru că adevărul nu este de două feluri. Deci, dacă ați găsit aici lucruri care rezonază cu viziunea voastră asupra familiei și divorțului, sau dacă ați găsit lucruri cu care nu sunteți de acord, contează mai puțin. Contează măsura în care vreți să cunoașteți adevărul. Și Dumnezeu vă va lumina, pe măsura credinței voastre...

Cuprins

Introducere	5
I. PENTRU CEI CĂSĂTORIȚI	
În loc de introducere	11
Cine este de vină?	14
„Te-am înșelat...”	19
Copiii și divorțul	37
O nouă iubire	55
Despre iertare	65
Separarea	78
Lipsa nașilor	80
Valoarea postului.....	84
Postul și unirea trupească a soților	92
Despre problemele	108
din viața sexuală	108
Oboseala și deteriorarea relației dintre soți.....	131
Bătaia nu e ruptă din rai. Niciodată.....	133
O rugăciune pentru un divorț grabnic	141
Ca străinii.....	145
II. Pentru cei aflați în curs de divorț	
Partajul	150
Cu copiii, cum rămâne?.....	153
Manipularea copilului la divorț.....	161

III. PENTRU CEI DIVORȚAȚI

Împăcarea după divorț	164
Iertarea după divorț	167
Tipuri de divorț.....	171
Refacerea după divorț	174
Perioada de refacere după divorț	195
Despre sinucidere.....	203

IV. PENTRU CEI RECĂSĂTORIȚI

Pe drumul spre împlinire	209
--------------------------------	-----

V. PENTRU CEI NECĂSĂTORIȚI

Frica de divorț	213
Repere pentru întemeierea unei familii.....	222

VI. DIVORȚUL – O ABORDARE CREȘTINĂ

Pentru dușmanii divorțului.....	240
Între miere și fiere.....	252
Familia ideală și familia reală	256
Biserica și motivele de divorț	266
Despre datoria de a divorța.....	282
Cel mai bun prieten.....	288
În loc de încheiere	295

mulțumesc pe această cale) m-au încurajat să pregătesc cartea pentru tipar.

Perioada de carantină cauzată de epidemia de coronavirus a accentuat conflictele din multe familii. Chiar și din multe familii creștine. De aceea am considerat că e bine să tipăresc cartea așa cum este, iar pe viitor să o îmbunătățesc în funcție de ecourile pe care le va avea.

Gata, am vorbit destul despre mine. Acum aș vrea să îmi vorbești și tu despre tine. Aș vrea să te gândești bine la întrebările pe care ai vrea să mi le pui. Aș vrea să te gândești ce m-ai întreba dacă aș fi lângă tine și am putea sta de vorbă.

Evident, nu vei găsi în această carte răspunsuri la toate întrebările tale. Dar, la o parte din ele, eu sper că la mare parte, vei găsi. Îmi va fi de mare ajutor dacă îmi vei scrie (pe adresa de e-mail danionvasile@yahoo.com) cum aș putea să îmbunătățesc cartea de față).

E vremea să începem călătoria împreună. Hai la drum...

I. PENTRU CEI CĂSĂTORIȚI

În loc de introducere

Bună ziua. Îți scriu aceste rânduri cu nerăbdare, cu emoție, cu sufletul la gură. Am așteptat ani de zile să termin de scris cartea pe care o ții în mână. Am tot așteptat, am scris, iar am așteptat, și acum, gata, vin la tine.

Te rog să îmi faci puțin loc în viața ta. Vei înțelege de ce rândurile pe care le scriu sunt scrise cu lacrimi. Aș vrea să pot veni lângă tine, să te iau de mână și să îți vorbesc. Aș vrea să te pot privi în ochi, să văd frământarea din ochii tăi. Dar nu pot face asta... Așa că nu îmi rămâne decât să îți scriu. Poate că în starea în care ești nu ai chef să citești rândurile unui străin. Da, îți sunt străin. Nu vreau să mă bag în viața ta. Nu vreau decât să te ajut. Aș vrea să poți citi rândurile acestea chiar dacă acum poate inima ta e apăsată de tristețe, chiar dacă poate lacrimile te împiedică să citești.

Scriu din două motive: în primul rând, pentru a te ajuta să ieși din labirintul deznădejzii în care te afli, și în al doilea rând pentru a te ajuta să te lupți altfel pentru iubirea și pentru familia ta. Pentru a te ajuta să nu ajungi la divorț...

Dă-mi o șansă, te rog. Dă-mi și mie o șansă. Citește rândurile mele. Nu cred că rândurile mele pot fi magice, că pot convinge pe cineva să ia o decizie esențială. Dar cred că rândurile mele pot rezona cu ce e în sufletul tău. Îmi doresc să cred că unele din cuvintele scrise aici își vor găsi ecou în inima ta.

În așa măsură încât, dacă, peste ani, vei auzi că autorul acestei cărți a divorțat, să nu rămâi cu impresia că te-am amăgit scriindu-ți această carte. Aș pre-

fera să mor decât să îmi înșel sau să îmi părăsesc soția. Aș prefera să mor decât să nu îmi mai iubesc soția.

Dragostea pe care i-o port m-a obligat, pur și simplu, să scriu *Cartea nunții*. Am simțit nevoia de a-I mulțumi lui Dumnezeu că mi-a dăruit-o (și că m-a dăruit ei) și de a-i mulțumi soției mele pentru povestea de dragoste pe care o trăiesc alături de ea (de ani de zile chiar mă gândesc să povestesc acest vis frumos într-o carte, care să poarte titlul: *Te iubesc*. După ce sora mea a rămas văduvă, i-a spus soțului ei: „Dacă ești și după moarte, dă-mi un semn. Vreau să îmi trimiți prin cineva o carte, care să știu că e de la tine”. Și nu după mult timp o vecină, pe care o cunoștea foarte puțin, i-a făcut cadou o carte cu titlul *P.S. I Love You*. Coincidență, nu?) Dragostea pe care i-o port soției mele m-a făcut să îmi doresc să scriu o carte despre divorț, ajutând astfel cât mai multe familii să rămână unite. Nu știam la ce mă înham, nu știam cât de sinuoasă va fi călătoria. Dar am pornit la ea. Nici acum nu știu cum va fi după ce cartea o să apară. Dar știu că am încercat să îți întind o mână de ajutor. O mână slabă, dar sinceră. Și am făcut asta din toată inima.

Poate că, peste ani de zile, voi scrie o nouă carte, mai amplă, mai detaliată, mai interesantă, mai... nu știu cum va fi. Dar acum am încercat să spun tot ce aveam pe suflet. Unele idei vor fi dezvoltate mai pe larg, altele vor fi prezentate pe scurt. De altfel, există o mare diferență între cititorii de acum 18 ani, de când voiam să scriu această carte, și cititorii de astăzi, învățați cu mesaje scurte pe Facebook, *educați* să răspundă unor stimuli diferiți.

Eu termin de scris această carte în anul 2020, pentru cititorii din 2020. Nu știu cum va arăta dacă o

voi reedita peste 10 ani. Dar știu că acum am încercat, pur și simplu, să fiu alături de voi, de cititori.

Nu am de gând să dau rețete, și nici nu cred că există rețete universale legate de divorț. De multe ori, când mi se cerea sfatul, eu răspundeam: „Dar tu ce crezi că e mai bine? Să divorțezi sau nu?”

Cred că sunt soți care au greșit divorțând, încercând să scape de tensiunile din familie. Dar mai cred că sunt și alții care au greșit amânând la nesfârșit divorțul, făcându-și rău și lor și copiilor lor.

O prietenă, după ce a citit *Cartea nunții*, a împrumutat-o colegelor ei de la locul de muncă. Apoi m-a întrebat: „Dar tu, până la urmă, ești pro sau contra divorțului? Că unele colege mi-au spus că au înțeles, citind aceleași rânduri, că ești contra divorțului, altele că ești pro divorț.”

Răspunsul meu nu este și nu poate fi alb sau negru. El poate fi înțeles abia după citirea acestei cărți. Cred că divorțul este uneori o crimă. Dar uneori este o crimă și păstrarea căsniciei cu orice preț. Poate că ambele tabere, și susținătorii divorțului, și dușmanii acestuia, vor găsi noduri în papură cărții de față. Încerc, fără să mă pun deasupra lor, să fac abstracție de ei.

Cartea aceasta nu este infailibilă. Cum nu sunt nici celelalte cărți ale mele. Și asta pentru că nici eu nu sunt infailibil. Poate că vor exista idei sau nuanțe cu care nu veți fi de acord nu pentru că aveți o perspectivă diferită asupra lucrurilor, ci pentru că răspunsurile mele sunt, într-o anumită măsură, greșite. Vă rog să mă iertați pentru toate greșelile pe care, poate, le are această carte. Însă nu încerc să dau cu lingurița rețete ale succesului în viața de familie. Încerc, doar, așa cum am mai spus și cum mai spun, să vă întind o mână de ajutor.

a) *Vina divorțului nu este doar a unuia dintre soți; b) „Eu nu am greșit cu nimic”; c) Despre propriile greșeli*

Încearcă să depășești starea în care îl învinuiești pe celălalt că s-a ajuns aproape de divorț. Când o familie se destramă, vina nu este doar a unuia dintre soți, ci a amândurora. Indiferent cine a greșit mai mult, este foarte important să găsești puterea de a-l ierta pe celălalt.

a) *Vina divorțului nu este doar a unuia dintre soți*

Înainte de a începe să scriu articolul propriu-zis, vreau să te rog ceva. Am observat că oamenii care au trecut prin divorțuri sau prin alte tipuri de eșecuri sau dezamăgiri au tendința să citească informații despre subiectul respectiv căutând lucruri care să îi îndreptățească, căutând confirmări pentru ideile pe care le au deja. Adică, ei nu sunt în situația de a citi pur și simplu despre astfel de subiecte pentru a vedea ce gândește și ce scrie un anumit autor, ci caută doar să li se dea „apă la moară”, cum se spune. Așa cum, de exemplu, o femeie care a avortat este dispusă să citească un articol legat de avort mai ales dacă în articolul respectiv avortul este privit cu înțelegere, dacă nu chiar ca o faptă bună (pentru că se respectă dreptul femeii de a face ce vrea cu propriul trup sau se evită nașterea unui prunc care ar crește în condiții grele, lipsit de dragostea paternă etc.).

De aceea, un articol despre responsabilitatea divorțului riscă să trezească resentimente. Astfel că mă aflu în situația de a alege: vreau să scriu un articol cu

care să fii de acord sau un articol care să te ajute să înțelegi mai bine subiectul abordat?

Știu, dacă aș fi în situația ta, aș prefera un articol care să fie și așa și așa. Nu vorbim despre creșterea recoltei de grâu, nici despre schimbările politice dintr-o țară de pe alt continent. Ci vorbim despre un subiect care te afectează în mod direct.

Există duhovnici care îi ajută pe oameni să renunțe la fumat folosind metode aparent dure, cu canoane grele. Alții care îi ajută să renunțe folosind metode mult mai simple. Contează nu doar ca omul să renunțe la fumat, ci contează și modul în care a renunțat, sau mai bine zis cât de compatibil a fost pacientul cu tratamentul pe care l-a primit. Pentru că nu există nici pacienți și nici tratamente standard.

Tot așa, e important nu doar să îți spun anumite lucruri, e important nu doar să înțelegi anumite lucruri, ci e important și modul în care le înțelegi.

Te rog deci să nu vânezi greșeli în pozițiile mele. Mi s-a întâmplat să cunosc oameni care, citind cărțile mele, nu au fost de acord cu unele dintre ideile expuse, dar peste ani de zile au ajuns să se regăsească pe deplin în ele. Asta nu înseamnă nici că tot ce scriu este bine, nici că și tu te vei regăsi în cele scrise aici. Înseamnă doar că te rog să faci abstracție de ideile cu care nu ești de acord, să treci peste ele și să vezi restul.

În majoritatea cazurilor în care se ajunge la divorț, fiecare consideră că celălalt este de vină. Ba chiar există două tabere, familia ei versus familia lui, și fiecare dintre ele consideră că are dreptate.

Prin acest articol risc să supăr o parte dintre cititori, și asta pentru că mulți consideră că ei au dreptate, că ei sunt personajele pozitive ale filmului familiei, iar soții sau soțiile lor sunt personajele negative.

Nu știu dacă voi reuși să conving pe cineva să înțeleagă că, atunci când s-a ajuns la divorț, vina este a ambilor soți. Am în cap câteva persoane pe care le cunosc bine și care, dacă le-aș spune acest lucru pri-vindu-le în ochi, s-ar supăra pe mine.

b) „Eu nu am greșit cu nimic”

„Cum, dar eu, eu cu ce am greșit? Nu am greșit cu nimic...” Acest „nu am greșit cu nimic” este de fapt o comparație cu greșelile pe care le-au făcut alții, care însă rămân în continuare căsătoriți și se bucură de familiile lor.

Îmi dau seama că este foarte greu ca atunci când cineva trece prin durerea unui divorț pe care nu și-l dorește să își dea seama că și el a avut o parte din vină. De obicei, suntem foarte înțelegători cu minusurile și cu defectele noastre, dar foarte exigenți cu ale celor de lângă noi, după ce nu îi mai iubim. Faptul că cel pe care îl iubim are unele defecte nu ne deranjează, pentru că dragostea ne face să acoperim defectele respective. Dar, după ce iubirea dispare, ne întrebăm: „Oare cum am putut să iubesc un astfel de om?”

Există și situația în care unii își recunosc greșelile, dar în același timp își dau seama că greșelile lor nu duceau în mod clar la divorț, că divorțul putea fi evitat. În astfel de situații, cum să îi apese responsabilitatea pentru greșelile care au culminat cu divorțul?

După divorț, între cei doi soți există un fel de război, declarat sau nu. E un conflict în care fiecare vrea să se răzbune pentru visele neîmplinite, pentru dezamăgirile trăite, pentru „anii furati”, pentru tineretea pe care nu i-o va da nimeni înapoi, pentru promisiunile neținute, pentru o mulțime de lucruri.

c) Despre propriile greșeli

Dacă tu vei fi în situația de a cântări cât ai greșit tu și cât a greșit celălalt, aproape sigur că, vrând să îți dovedești dreptatea, vei neglija iubirea. Și, cu dreptatea în mână, vei pierde.

Oricum, poate că și tu ai greșit, chiar prin faptul că te-ai căsătorit cu un om pe care nu l-ai cunoscut destul de bine. Poate că, dacă ai fi avut ochii deschiși înainte de nuntă, aceasta nici nu ar mai fi avut loc. (Da, mie îmi e ușor să îți scriu astfel de lucruri, așa e, dar dacă totuși lucrurile stau chiar așa?)

Cred că în multe cupluri s-a ajuns la divorț și pentru că cel înșelat (sau cel căruia i-a fost provocată suferință, în diferite moduri) s-a săturat să rabde. Pentru că a vrut să pună stop suferinței punând capăt și relației. Dacă ar fi căutat moduri de a repara relația, poate că ar fi găsit. O mulțime de familii, după ce au trecut prin momente de cumpănă, au știut să depășească greșelile și să meargă mai departe.

Eu nu vreau să insist că trebuie să îți vezi vina și responsabilitatea cu orice preț. Vreau doar să te gândești că poate celălalt nu e așa cum îl vezi când te orbește supărarea sau dorința de răzbunare. Cum nu era nici când iubirea te făcea să îi treci cu vederea toate patimile sau defectele. Celălalt e undeva între cele două extreme.

Nu e bine nici să lași sentimentele de vinovăție să te dărâme. Iuda, după ce L-a vândut pe Hristos, când și-a dat seama cât de mult a greșit, s-a dus și s-a sinucis. Nu a știut să Îl roage pe Dumnezeu să îl ierte. Presiunea era prea mare și a clacat. Altfel, dacă s-ar fi pocăit, poate că ar fi devenit un mare sfânt, un model de pocăință pentru toți păcătoșii.

Când își dau seama că au greșit față de soțul sau soția de care mai apoi s-au despărțit, unii aleargă la

tot felul de psihologi pentru a depăși starea de angoasă. Dar, mai mare decât ajutorul pe care îl pot da acești psihologi este ajutorul pe care îl dă Biserica, prin taina spovedaniei. Nimic nu ajută mai mult decât taina spovedaniei, pentru că povara păcatelor nu poate fi ștearsă de niciun psiholog, ci doar de Dumnezeu, prin preot.

Și, dacă nu ai avut puterea să cauți ajutorul lui Dumnezeu în taina spovedaniei înainte de a te confrunta cu problema divorțului, încearcă măcar acum. Caută un preot în care să ai încredere și deschide-ți sufletul în fața lui. Pentru că, prin el, nu primești ajutorul unui om, ci primești ajutorul lui Dumnezeu.

Ține minte

Nu rezolvi nimic dacă te tot gândești că tu nu ai greșit cu nimic. Chiar și numai faptul că ai pornit în viața de familie lângă un om pe care l-ai cunoscut doar superficial este o greșeală. Oricum, dacă vei sta la nesfârșit să cântărești nevinovăția ta și vina celuilalt, se va schimba ceva? Nu, nimic. De aceea, e foarte important să încerci să îl ierți. Și, poate, asta duce chiar la împăcarea voastră...

„Te-am înșelat...”

a). *O veste dureroasă; b) Vina căderii celuilalt; c) Cultura adulterului; d) Recunoașterea sinceră și asumarea căderii; e). Iubirea din tinerețe; f) Un accident sentimental; g) Prima dată; h) Starea de confuzie; i) Un alt început 10; j) Flirtul vinovat și cel nevinovat; k) Atracția irezistibilă; l) Când nu s-a ajuns la sex; m) Promisiunea ieșirii din impas; n) Viața paralelă; o) Nevoia de împlinire sexuală; p) Fiorul tinereții; r) Mai multe amante sau mai mulți amanți; s) Greșeli trecute cu vederea; ș) Gelozia; t) Bănuiala că ai fost înșelat/ă ț) Dovezi că te înșală u) Minciuna că te-a înșelat v) Când tu vrei să înșeli; w) Căsătoria „deschisă” și swing-ul; x) Evaluarea avantajelor și dezavantajelor; y) Ridicarea*

Normal ar fi ca niciunul dintre soți să nu îl înșele pe celălalt. Practic, adulterul este unul dintre cele mai răspândite motive de divorț. Când celălalt te înșală, poți să te grăbești să divorțezi, sau poți să încerci să îl înțelegi, ca să știi ce trebuie să faci pentru a-l ajuta să se ridice din căderea în care se află.

a). O veste dureroasă

Când un soț începe să îl înșele pe celălalt, temelia familiei este surpată. Când îl și anunță ostentativ de acest fapt, înseamnă că problema este mult mai gravă și, încet-încet, familia se va destrăma.

Nimeni nu se căsătorește ca să divorțeze. De fapt, nimeni dintre cei care se căsătoresc din iubire nu se gândesc că poate vor ajunge la divorț. Cei care se căsătoresc din interes analizează cu mare atenție a-